
Genom att arbeta med lektionerna i häftet får du och dina elever lära er mer om de globala målen, vad de betyder för oss i Sverige och för andra människor runt om i världen.

Utbildningsmaterial

Globala Målen

HEJ

Vad roligt att du och dina elever vill arbeta med de globala målen!

Du vet säkert redan att världens ledare har enats om 17 globala mål för att uppnå tre fantastiska saker till år 2030.

- att avskaffa extrem fattigdom.
- att minska ojämlikheter och orättvisor i världen.
- att förbättra miljön och stoppa klimatförändringarna.

I det här materialet från UNICEF Sverige kan ni arbeta med dessa frågor och lära er mer om de globala målen, som är nyckeln till en hållbar värld för alla. Du och dina elever får också lära er mer om vad de globala målen betyder för oss i Sverige.

Varje lektion har ett tydligt barnrättsperspektiv. Det innebär att vi gör en koppling mellan de globala målen och barnkonventionen.

Övningarna varvar internationellt och svenskt perspektiv. Lektionerna är baserade på World's Largest Lesson, som är ett samarbetsprojekt mellan ett antal internationella organisationer såsom Plan International, Camfed och UNICEF. Lektionsmaterialet består av olika övningar riktade till mellanstadiet och högstadiet. Lektionerna är avsedda att kunna genomföras inom ramen för två lektioner. Det går naturligtvis utmärkt att du som lärare själv plockar delar ur olika lektioner och på så sätt skapar ett lektionsinnehåll som passar dig och dina elever bäst.

För er som inte alls har arbetat med de globala målen tidigare vill vi rekommendera att inleda med lektionen "Ett globalt partnerskap för en hållbar utveckling". I den får eleverna en introduktion till vilka de globala målen är och vilka problem de avser att lösa. För att lära mer om de globala målen kan du gå in på globalamalen.se

[Lycka till i arbetet med de globala målen!](#)

KOPPLING TILL KURSPLANER

UNICEF – GLOBALA MÅLEN

Bild

- Kommuniera med bilder för att uttrycka budskap.
- Undersöka och presentera olika ämnesområden med bilder.

Biologi

- Använda kunskaper i biologi för att granska information, kommunicera och ta ställning i frågor som rör hälsa, naturbruk och ekologisk hållbarhet.

Engelska

- Förstå och tolka innehållet i talad engelska och i olika slags texter.

Geografi

- Värdera lösningar på olika miljö- och utvecklingsfrågor utifrån överväganden kring etik och hållbar utveckling.

Samhällskunskap

- Analysera och granska kritiskt lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv.
- Uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv.
- Reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetsätt och beslutsprocesser.

Svenska

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

Teknik

- Identifiera och analysera tekniska lösningar utifrån ändamålsenlighet och funktion.
- Identifiera problem och behov som kan lösas med teknik och utarbeta förslag till lösningar.

Ett globalt partnerskap för hållbar utveckling

Lektion

01

MÅL 17 – GENOMFÖRANDE OCH GLOBALT PARTNERSKAP

ÄMNEN

Samhällskunskap

Svenska

Teknik

LEKTIONEN I KORTHET

Syfte

Att eleverna lär sig mer om varför de globala målen är viktiga för att skapa en hållbar värld för alla.

Metod

Arbeta med frågor som handlar om bistånd och internationellt samarbete. Arbeta med reflektion och diskussioner.

Mål

- Att känna till och förstå varför de globala målen finns.
- Att fundera på hur Sverige kan bidra till att de globala målen uppnås.
- Att förstå vikten av att arbeta tillsammans för att uppnå de globala målen.

Tid

- Övning 1: Vilka är de största problemen? 40 minuter
- Övning 2: Flyg med de globala målen 30 minuter
- Hur kan du och dina kompisar bidra till mål 17? 10 minuter
- Exit ticket 5 minuter

Material

Tillgång till internet och material för att skriva.

INTRODUKTION TILL MÅL 17

Mål 17: Genomförande och globalt partnerskap

Öka stödet till fattiga länder och stärka det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

Detta mål handlar om hur vi kan stärka samarbetet mellan alla länder i världen, till exempel genom att göra det enklare med handel och utbyte av kunskap. Det handlar också om att de rika länderna har ett ansvar att ge stöd till de fattiga länderna att fortsätta utvecklas på ett hållbart sätt. Detta kan göras genom att till exempel skriva av skulder från fattiga länder och att ha ett högt bistånd.

KOPPLING TILL BARNKONVENTIONEN

Artikel 4

Politiker som styr länder ska ansvara för att alla barn får det som de har rätt till. När det gäller barnets ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter ska staten utnyttja det yttersta av sina resurser. Där så behövs ska man samarbeta internationellt.

Diskutera

Diskutera på vilka sätt som artikel 4 i barnkonventionen hör ihop med mål 17 i de globala målen.

"Vi har bara en planet. Vi har ingen annanstans att ta vägen. Om vi använder vår kreativitet på rätt sätt behöver vi ingen annanstans. Om vi tar hand om vår planet och varandra finns allt vi behöver precis här."

– Sir Ken Robinson

Brittisk författare och föreläsare som förespråkar att i högre utsträckning tillvarata kreativitet i utbildning till ungdomar.

ÖVNING 1 – VILKA ÄR DE STÖRSTA PROBLEMEN?

Världens ledare har förbundit sig till 17 globala mål för att uppnå tre fantastiska saker till år 2030:

- Att avskaffa extrem fattigdom.
- Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen.
- Att förbättra miljön och stoppa klimatförändringarna.

Genom de globala målen för hållbar utveckling kan det här uppnås. I alla länder. För alla människor. Därför är det viktigt att alla känner till dem.

1. Arbeta i par med frågan

Med yngre elever kan ni tillsammans ta rollen som landets statsminister och försöka komma fram till de fem viktigaste problemen att lösa.

- Vilka är de största problemen i vår skola, i Sverige och i världen?

Gör en lista för vart och ett av dessa områden. För att komma på fler idéer kan ni tänka utifrån olika perspektiv. Exempelvis kan ni ta rollen som politiker, poliser, läkare, lärare eller ungdomar.

2. Titta på er lista och fundera på likheter och olikheter

- På vilka sätt är de problem ni har skrivit upp lika eller olika mellan er skola, i Sverige och i världen?

3. Titta på de globala målen och låt eleverna välja vilka mål som de kan bidra till att nå och lösa, från den förra övningen. Gå till globalamalen.se för att lära mer om de olika målen.

I helklass

- Några av paren får berätta om hur de löste uppgifterna.

Diskutera

- Hur kan de globala målen bidra till att lösa våra största problem?
- Vilka är problemen på er skola? Hur kan dessa lösas?

Film

Michelle Rodriguez introduces the World's Largest Lesson (6.32 minuter)

<https://youtu.be/IA1nXAdolyM>

Filmen är på engelska.

En introduktion till de globala målen. Filmen uppmanar elever att ta vara på sina egna superkrafter och sin kreativitet för att bidra till att världen når de globala målen.

Individuell skrivuppgift

- Tänk efter vilket av målen du tycker är viktigast.
- Tänk på vilka av de andra målen som hänger ihop med målet du valde.
- Skriv en kortare text där du förklarar ditt val och vilka andra mål som berörs.

ÖVNING 2 – FLYG MED DE GLOBALA MÅLEN

Varje elev

- Börja med att ta ett A4-papper och vik ett pappersflygplan.
- Tips för att vika häftiga flygplan, <http://gloop.se/pappersflygplan>.
- Börja med mål 1 – ingen fattigdom och skriv på ditt plan en idé kring hur målet kan nås.

Exempel

För mål 12 – "hållbar konsumtion och produktion" kan en idé vara att alltid använda båda sidor av ett skrivpapper. En annan idé kan vara att starta en skolodling.

- När alla är klara ger läraren en signal och alla elever kastar sina plan samtidigt.
- Försök att fånga ett av planen i luften utan att du krockar med en kompis.
- Läs vad som står på planet du har fångat.
- Försök att tänka annorlunda och utveckla idén. Eller kom på en annan idé.
- Skriv även din idé på flygplanet.
- När alla har skrivit klart ger läraren en signal att kasta planen i luften igen.
- Efter några omgångar pauser ni.
- Varje deltagare får ett flygplan.
- Turas om och låt varje elev läsa upp vad som står på planet.

Tips!

Övningen kan upprepas för flera av de globala målen!

Utifrån idéerna på flygplanen kan ni välja ut projekt att arbeta vidare med.

HUR KAN DU OCH DINA KOMPISAR BIDRA TILL MÅL 17?

En serieruta om de globala målen

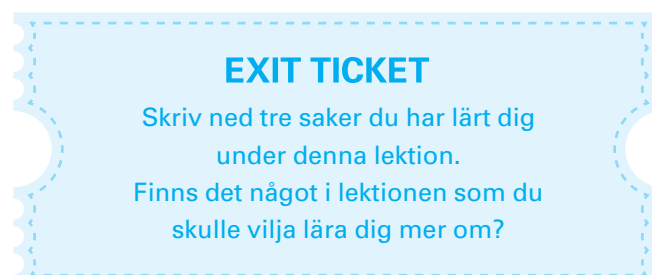
- Börja med att rita en ruta på cirka 12 x 12 centimeter på ett A4-papper.
- Använd rutan för att skapa en serie som föreställer dig själv när du använder dina superkrafter.
- Gör en pratbubbla där du skriver på vilket sätt du kan hjälpa till med de globala målen.
- Se UNICEFs serietidning om globala målen *Hjältar som förändrar världen*.
<https://unicefbutiken.se/produkt/hjaltar-som-forandrar-varlden/>

Exempel på superkrafter

- "Jag ser till att alla som vill får vara med att leka och spela fotboll"
- "Jag ser till att hålla rent efter mig och slänger skräp i soptunnor"
- "Jag tar inte mer mat än jag orkar äta upp"

Avsluta med att samla klassens serierutor och gör en utställning på väggen i klassrummet.

**En jämställd
utbildning för alla**

Lektion

02

MÅL 4 – GOD UTBILDNING FÖR ALLA MÅL 5 – JÄMSTÄLLDHET

ÄMNINGEN

Samhällskunskap

Svenska

Geografi

LEKTIONEN I KORTHET

Syfte

Att eleverna lär sig mer om varför en bra utbildning och jämställdhet är viktigt för att skapa en hållbar värld för alla.

Metod

Arbeta med frågor som handlar om utbildning och jämställdhet. Väcka engagemang genom film och personberättelse.

Mål

- Att förstå begreppet jämställdhet.
- Att identifiera hinder för barn och i synnerhet flickor att gå i skolan.
- Att förstå fördelarna med att både pojkar och flickor får gå i skolan.

Tid

• Övning 1: Får alla gå i skolan?	20 minuter
• Övning 2: Har pojkar och flickor samma möjligheter?	25 minuter
• Hur kan du och dina kompisar bidra till mål 4 och 5?	10 minuter
• Personberättelse	20 minuter
• Exit ticket	5 minuter

Material

Tillgång till internet och material för att skriva.

Förbered bilder till övning 2: Vad krävs för att få jobbet?

INTRODUKTION MÅL 4 OCH 5

Mål 4: God utbildning för alla

Säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet och mycket viktig för att uppnå de globala målen. Trots det går 124 miljoner barn i världen inte i grundskolan. En liten majoritet av dessa är flickor. Många av de barn som inte går i skolan bor i länder med väpnad konflikt eller har en funktionsnedsättning. Kvaliteten i skolan är i många länder dessutom bristfällig. Omkring 250 miljoner skolbarn kan inte läsa och skriva alls i fjärde klass.

Mål 5: Jämställdhet

Uppnå jämställdhet samt alla kvinnors och flickors egenmakt.

Jämställdhet är en förutsättning för hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet uppnås när kvinnor och män, flickor och pojkar har lika rättigheter och möjligheter att bestämma över sina liv och bidra till samhällets utveckling. Vanliga hinder för detta är traditionella könsroller som leder till diskriminering mot flickor och kvinnor. Flickor och kvinnor utför ofta mer obetalt arbete i hemmet och med barn. Även våld mot kvinnor och skadliga sedvänjor (som barnäktenskap och könsstympning) hindrar jämställdhet.

KOPPLING TILL BARNKONVENTIONEN

Artikel 2

Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Artikel 28

Varje barn har rätt till utbildning. Grundskolan ska vara gratis.

Diskutera

Diskutera på vilka sätt som artiklarna 28 och 2 i barnkonventionen hör ihop med mål 4 och mål 5 i de globala målen.

"In some parts of the world, students are going to school every day. It's their normal life. But in other parts of the world, we are starving for education... it's like a precious gift. It's like a diamond..."

– Malala Yousafzai
Malala fick Nobelpriset år 2014.

ÖVNING 1 – FÅR ALLA GÅ I SKOLAN?

I den här övningen lär vi oss om varför färre flickor än pojkar går i skolan och vilka konsekvenser det får för samhället, familjerna och individerna.

Om jämställdhet

"Jämställdhet handlar om jämlikhet mellan kvinnor och män som ska ha samma möjlighet att forma samhället och sitt eget liv. Området omfattar bland annat frågor som makt, inflytande, ekonomi, hälsa, utbildning, arbete och fysisk integritet."

– Sveriges regering (augusti 2017)

Film

Välj att arbeta med en av filmerna, **Sisters** eller **Syrian exams**.

Sisters (2.57 minuter)

<https://youtu.be/uZ6K2rc9vG0>

Filmen är på engelska.

Zulie berättar om sin syster Afisha som är 14 år gammal. Afisha ska giftas bort till en man som hon inte känner. Fast det hon själv vill är att få fortsätta gå i skolan.

När du ser filmen:

Lista sedan fem ord som beskriver Afishas situation.

Syrian exams (2.30 minuter)

<https://www.youtube.com/watch?v=IZsKKWfYNRQ&feature=youtu.be>

Filmen är på engelska.

En animerad film som beskriver hur svårt det är för syriska barn att gå i skolan under pågående krig.

Läs mer om barnarbete och utbildning i UNICEF Sveriges faktablad:

<https://unicef.se/fakta/barnarbete>

Skapa frågor

Arbeta i par

Börja med att skapa frågor om filmen ni valde. Ta hjälp av listan nedanför.

- Vem...
- Vad...
- Varför...
- Hur...

När ni är klara byter ni frågor med ett annat par som har arbetat med samma film och besvarar deras frågor.

Flickor med utbildning kommer att:

- tjäna upp till 25 procent mer än de utan utbildning, ha lättare att få jobb, starta egna företag och återinvestera 90 procent i sina familjer.
- löpa mindre risk att drabbas av hiv.
- föda färre och friskare barn.
- löpa mindre risk att utsättas för våld och bli utnyttjade.
- bli förebilder för yngre tjejer.

ÖVNING 2 – HAR POJKAR OCH FLICKOR SAMMA MÖJLIGHETER?

Vad krävs för att få jobbet?

Visa eller dela ut bilder på personer som utför olika arbeten som kräver en högre utbildning. Exempelvis:

- Arkitekt
- Läkare
- Veterinär
- Byggnadsingenjör
- Pilot
- Meteorolog
- Programmerare

- Vad har dessa personer behövt göra för att kunna utföra dessa arbeten?
- Är det några av dessa yrken som ni upplever är typiskt manliga eller kvinnliga?
- Har pojkar och flickor samma möjligheter att få dessa yrken?

Mellan dig och din dröm**Arbeta i par med frågorna:**

- Vad är din dröm att jobba med när du blir vuxen?
- Har pojkar och flickor samma möjligheter att lyckas med sina studier på er skola?
- Bemöter pojkar och flickor varandra på ett jämställt sätt på er skola?
- Om ni bestämde på er skola, föreslå tre saker som ni skulle ändra på för att öka jämställdheten på skolan.

HUR KAN DU OCH DINA KOMPISAR BIDRA TILL MÅL 4 OCH 5?

Diskutera

Genom att vara en bra kompis så att alla trivs kan vi bidra till att alla vill gå i skolan. Prata om vad ni kan göra på er skola för att alla ska trivas.

PERSONBERÄTTELSE

Läs berättelsen om Malala som idag är 20 år gammal och växte upp i Pakistan.

© UNICEF/Abubakar

I Pakistan år 2009 skrev Malala Yousafzai, som då var 12 år gammal, en dagbok för nyhetsprogrammet BBC. Hon skrev om att hon och andra flickor hade blivit förbjudna att gå i skolan av talibanerna som tagit över deras stad Mingora i Swatdalen i nordvästra Pakistan. Talibanerna är en grupp människor med extrema åsikter inom islam. De förnekar flickor rätten att gå i skolan efter att de fyllt åtta år. De anser också att kvinnor bara ska arbeta i hemmet och ta hand om sina barn.

Malala tyckte att detta var djupt orättvist och ville sprida sin berättelse över världen. Så här står det i hennes dagbok: *”Igår hade jag en hemsk mardröm med militärhelikoptrar och talibaner. Jag har haft liknande drömmar sedan kriget började i Swatdalen. Jag är rädd för att gå i skolan eftersom talibanerna har förbjudit alla flickor att göra det. Bara 11 elever av 27 går nu i skolan och antalet minskar hela tiden.”*

Malala fortsatte att gå i skolan trots talibanernas förbud. Men de fick reda på det. En dag när hon var på väg hem från skolan klev de på bussen och sköt henne i huvudet. Hon blev svårt skadad, men överlevde tack vare att hon togs till Storbritannien för bra vård. Hon bor nu i Manchester, Storbritannien med hela sin familj och går i skolan. Förutom att gå i skolan är hon en känd aktivist för flickors utbildning. År 2014 blev hon den yngsta någonsin att få Nobels fredspris.

Diskutera berättelsen

- Vilka är det som inte får gå i skolan enligt talibanerna?
- Vad skriver Malala om i sin dagbok?
- Vad händer när talibanerna får reda på att Malala går i skolan?
- Varför tror ni att just Malala fick Nobels fredspris?

EXIT TICKET

Skriv ned tre saker du har lärt dig
under denna lektion.

Finns det något i lektionen som du
skulle vilja lära dig mer om?

Ojämlighet är ett hinder för utbildning

Lektion

03

MÅL 4 – GOD UTBILDNING FÖR ALLA

MÅL 10 – MINSKAD OJÄMLIKHET

ÄMNEN

Samhällskunskap

Svenska

Geografi

LEKTIONEN I KORTHET

Syfte

Att eleverna får ökad förståelse för varför ojämlikhet är ett hinder för utbildning. Att eleverna ser betydelsen av utbildning och minskad ojämlikhet för att människor och samhällen ska utvecklas.

Metod

Arbeta med frågor som handlar om utbildning och jämlikhet. Väcka engagemang genom film och personberättelse. Arbeta med reflektion, diskussioner och minidebatt.

Mål

- Att lära sig mer om varför vissa barn inte går i skolan.
- Att lära sig mer om andra barns livssituation.

Tid

• Övning 1: Många barn tvingas att sluta skolan	20 minuter
• Övning 2: Borde skolan vara frivillig?	25 minuter
• Hur kan du och dina kompisar bidra till mål 4 och 10?	10 minuter
• Personberättelse	20 minuter
• Exit ticket	5 minuter

Material

Tillgång till internet och material för att skriva.

INTRODUKTION TILL MÅL 4 OCH 10

Mål 4: God utbildning för alla

Säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet och mycket viktig för att uppnå de globala målen. Trots det går 124 miljoner barn i världen inte i grundskolan. En liten majoritet av dessa är flickor. Många av de barn som inte går i skolan bor i länder med väpnad konflikt eller har en funktionsnedsättning. Kvaliteten i skolan är i många länder dessutom bristfällig. Omkring 250 miljoner skolbarn kan inte läsa och skriva alls i fjärde klass.

Mål 10: Minskad ojämlikhet

Minska ojämlikheten inom och mellan länder.

Detta mål handlar bland annat om att vi ska försöka minska klyftorna mellan de fattigaste och de rikaste människorna inom länderna i världen. För stora skillnader inom ett land leder lätt till sociala spänningar och konflikter. När ett land har ekonomisk tillväxt är det viktigt att många får tillgång till det ökade välståndet genom till exempel fler jobb, sociala tjänster och bidrag. Även om många länder i världen har blivit rikare, så är det enorma skillnader mellan de rikaste och de fattigaste länderna.

KOPPLING TILL BARNKONVENTIONEN

Artikel 2

Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Artikel 28

Varje barn har rätt till utbildning. Grundskolan ska vara gratis.

Diskutera

Diskutera på vilka sätt som artiklarna 28 och 2 i barnkonventionen hör ihop med mål 4 och 10 i de globala målen.

Läs mer om UNICEFs arbete om barns rätt till utbildning på vår webbplats:
<https://unicef.se/fakta/utbildning>

"When children are denied their education, society as a whole loses out. Because education is more than a right. Education is a remedy. In a world gripped by economic crisis, conflict, and contagious disease, education can be a pathway to growth...a boost to public health... a stepping stone toward peace."

Drottning Rania av Jordanien som också är UNICEF-ambassadör

ÖVNING 1 – MÅNGA BARN TVINGAS SLUTA SKOLAN

124 miljoner barn i världen går inte i skolan. I den här övningen lär vi oss om olika orsaker till varför så många barn inte gör det.

Fakta

De vanligaste anledningarna till att så många barn inte går i skolan är flera:

- Barnarbete – tvingas jobba för att försörja sin familj.
- Barnäktenskap – flickor tvingas att gifta sig tidigt.
- Diskriminering – exempelvis uppfattningen att utbildning endast är för pojkar.
- Konflikt – krig, förstörelse och rädsla gör det omöjligt att gå i skolan.

Film

Börja med att titta på filmen **Street Porter**.

Street Porter (3.32 minuter)

<https://youtu.be/NgrztsNVNMA>

Filmen är på engelska.

Katumi slutade skolan när hon var 13 år gammal för att arbeta som bärare i staden. Hon hoppades att arbetet skulle ge henne pengar för att få råd att gå tillbaka till skolan. Men livet på gatan innebär att hon utsattes för våld och blev utnyttjad.

När du ser filmen:

Lista fem ord som beskriver Katumis liv.

Alternativ 1: diskutera berättelsen

- Vad är det som gör att Katumi slutar skolan?
- Varför ger sig Katumi av till staden?
- Jämför Katumis situation med ditt eget liv. Vad är de största skillnaderna?
- Tycker du att Katumis vårdnadshavare skulle få barnbidrag? Vilken skillnad skulle det kunna göra för hennes situation?

Alternativ 2: personlig reflektion – skrivuppgift

Om du hade en önskan för Katumi, vad skulle det vara? Skriv en kort text.

ÖVNING 2 – BORDE SKOLAN VARA FRIVILLIG?

På ett sommarläger

Börja med att läsa texten.

En grupp barn från olika delar av världen sitter tillsammans på ett sommarläger och pratar om skolan. Det visar sig att inte alla går i skolan och några av de andra barnen blir avundsjuka.

"Otroligt! Ni kan leka hela dagarna och behöver inte göra några läxor."

Barn från Sverige

"Jag kan inte gå i skolan eftersom jag måste jobba från morgon till kväll, annars skulle vi inte ha råd att köpa mat till familjen. Jag önskar verkligen att jag kunde träffa kompisar i skolan och lära mig nya saker."

Pojke från Indien

"Jag kan inte gå i skolan eftersom jag är flicka. Andra tyckte att jag skulle gifta mig och få barn istället för att gå i skolan och lära mig saker. De tycker att det är slöseri med tid att flickor går i skolan. Jag ville bli doktor men kommer aldrig få en chans att bli det."

Flicka från Nigeria

"Måste du arbeta fast du bara är åtta år gammal? Och du måste gifta dig?"

Barn från Storbritannien

Diskutera i helklass

- I början är barnen avundsjuka på att andra barn inte går i skolan. Hur tror ni att detta förändras när de får veta varför barnen inte får gå i skolan?

Minidebatt

Bilda lag med tre till fyra elever i varje. Två lag debatterar mot varandra.

- Ett lag debatterar för att det ska vara frivilligt att gå i skolan.
- Ett lag debatterar för att det ska vara en plikt att gå i skolan.

Lagen får några minuter till att förbereda argumenten. Därefter kan debatten börja.

HUR KAN DU OCH DINA KOMPISAR BIDRA TILL MÅL 4 OCH 10?

Arbeta i par med frågorna

- Skolan ska vara avgiftsfri. Finns det aktiviteter på er skola som era föräldrar måste betala för?

PERSONBERÄTTELSE

© UNICEF/Aschberg

Barnet i denna berättelse är påhittat men själva historien bygger på verkliga fall.

Oskar är elva år gammal. Hans uppväxtår präglas av otrygghet och osäkerhet. Båda föräldrarna är under långa perioder arbetslösa och familjen känner sig mycket pressad av den ansträngda ekonomiska situationen.

När Oskar börjar skolan börjar hans mamma dricka alltmer. Han är ofta livrädd när han kommer hem för att hans mamma ska vara utslagen på soffan med en vinflaska i handen. Oskars pappa har till och från haft problem med droger. I perioder är han helt fri från drogerna men stressen för föräldrarnas situation blir för mycket för Oskar. Han orkar inte hålla fasaden uppe. Från andra klass börjar Oskar skolka alltmer och halkar efter i skolarbetet. Oskar kommer också längre och längre ifrån kompisarna, vilket gör att han blir mobbad.

När Oskar går i fjärde klass är han så stressad och pressad att han helt slutar gå till skolan. De vuxna på skolan brister i sitt ansvar och låter Oskar själv hantera sin situation trots att det är uppenbart att han mår väldigt dåligt. Men en dag börjar det en ny lärare på skolan som har kraft och mod att verkligen se och hjälpa Oskar. Socialtjänsten kopplas in och börjar samarbeta med skolan. Sakta men säkert får Oskar hjälp och börjar må bättre.

Idag går Oskar i skolan och mår bättre med både skolarbetet och kompisarna. Han känner en lättnad över att vara tillbaka i skolan och fokusera på det istället för att bara tänka på det jobbiga som hänt.

Diskutera berättelsen

- Om du var i Oskars situation, hade du gjort något annorlunda tror du?
- Vem eller vilka är ansvariga för Oskars situation?
- Vad hade skolan kunnat göra för att förhindra att Oskar mådde så dåligt?
- Hur skulle du reagera om du var Oskar?

EXIT TICKET

Skriv ned tre saker du har lärt dig
under denna lektion.

Finns det något i lektionen som du
skulle vilja lära dig mer om?

På samma villkor

Lektion

04

MÅL 5 – JÄMSTÄLLDHET

MÅL 10 – MINSKAD OJÄMLIKHET

ÄMNINGEN

Samhällskunskap

Svenska

Geografi

LEKTIONEN I KORTHET

Syfte

Att eleverna lär sig mer om jämställdhet och diskriminering.

Metod

Arbeta med frågor som handlar om jämställdhet och diskriminering. Väcka engagemang genom film och personberättelse. Jobba med linjen och fyra hörn-övningen.

Mål

- Att förstå vad jämställdhet innebär.
- Att förstå vad diskriminering innebär.
- Att utforska några av anledningarna till och följderna av bristande jämställdhet.
- Att förstå hur man kan öka jämställdhet.

Tid

• Övning 1: Därför att jag är tjej!	30 minuter
• Övning 2: Att göra något som tjej?	25 minuter
• Hur kan du och dina kompisar bidra till mål 5 och 10?	15 minuter
• Personberättelse	20 minuter
• Exit ticket	5 minuter

Material

Tillgång till internet och material för att skriva.

INTRODUKTION TILL MÅL 5 OCH 10

Mål 5: Jämställdhet

Uppnå jämställdhet samt alla kvinnors och flickors egenmakt.

Jämställdhet är en förutsättning för hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet uppnås när kvinnor och män, flickor och pojkar har lika rättigheter och möjligheter att bestämma över sina liv och bidra till samhällets utveckling. Vanliga hinder för detta är traditionella könsroller som leder till diskriminering mot flickor och kvinnor. Flickor och kvinnor utför ofta mer obetalt arbete i hemmet och med barn. Även våld mot kvinnor och skadliga sedvänjor (som barnäktenskap och könsstympning) hindrar jämställdhet.

Mål 10: Minskad ojämlikhet

Minska ojämlikheten inom och mellan länder.

Detta mål handlar bland annat om att vi ska försöka minska klyftorna mellan de fattigaste och de rikaste människorna inom länderna i världen. För stora skillnader inom ett land leder lätt till sociala spänningar och konflikter. När ett land har ekonomisk tillväxt är det viktigt att många får tillgång till det ökade välbefindandet genom till exempel fler jobb, sociala tjänster och bidrag. Även om många länder i världen blivit rikare, så är det enorma skillnader mellan de rikaste och de fattigaste länderna.

KOPPLING TILL BARNKONVENTIONEN

Artikel 2

Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Artikel 4

Politiker som styr länder ska ansvara för att alla barn får det som de har rätt till. När det gäller barnets ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter ska staten utnyttja det yttersta av sina resurser. Där så behövs ska man samarbeta internationellt.

Artikel 23

Ett barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att delta i samhället på lika villkor.

Diskutera

Diskutera på vilka sätt som artiklarna 2, 4 och 23 i barnkonventionen hör ihop med mål 5 och 10 i de globala målen.

*"Jag uppmanar dig att ta ett steg fram och fråga dig själv...
om inte jag gör det vem ska då göra det?"*

– Emma Watson
Skådespelare och ambassadör för FN:s
jämställdhetsorgan UN Women.

ÖVNING 1 – DÄRFÖR ATT JAG ÄR TJEJ!

I den här övningen lär vi oss om diskriminering och jämställdhet och vilka konsekvenser det får för samhället, familjerna och individerna.

Film

Börja med att titta på filmerna.

Diskriminering (2.06 minuter)

<https://youtu.be/pHfpKtO9qHU>

Filmen handlar om vad diskriminering är. Den är framtagen för youmo.se som är en sajt från UMO, ungdomsmottagningen på nätet.

När du ser filmen:

Skriv ned fem fakta om diskriminering.

Ge mig en chans och jag tar den – för att jag är en flicka! (3.06 minuter)

<https://youtu.be/Bt5rFQC9vpE>

Filmen är på engelska.

Filmen är en del av kampanjen "Because I am a Girl" från Plan International. Kampanjen har som mål att få flickor att gå kvar i skolan och uppnå sin fulla potential.

När du ser filmen:

Lista fem ord som beskriver flickans situation.

Diskutera filmerna

Arbeta i par med frågorna:

- Vad är diskriminering?
- Vad är budskapet i filmen "Because I am a Girl"?
- Lista några av problemen som flickan i filmen brottas med.
- Hur tänkte flickan i filmen att hon skulle klara av problemen?

Pedagogisk övning: Linjen

Instruktioner

- Markera en linje i klassrummet. Ena änden innebär "instämmer helt" och andra änden betyder "instämmer inte alls".
- Läraren läser ett påstående och ber eleverna att ställa sig i det hörn som bäst speglar deras åsikt.
- Eleverna diskuterar sitt val med de som står närmast.
- Läraren låter sedan några elever motivera sin ståndpunkt.

Påståenden

- Vissa pojkar diskrimineras
- Vissa flickor diskrimineras
- Ökad jämställdhet är även bra för pojkar
- Diskriminering baserad på kön är inte ett problem på vår skola
- Pojkar kan bidra till ökad jämställdhet
- Lärarna ger flickor och pojkar lika mycket uppmärksamhet i klassrummet

---

ÖVNING 2 – ATT GÖRA NÅGOT SOM EN TJEJ

Film

Börja med att titta på filmen från Always.

Always #LikeAGirl (3.18 minuter)

<https://youtu.be/XjQBJWYDTs>

Filmen är på engelska.

Always film #LikeAGirl handlar om att höja flickors självförtroende. Uttrycket "like a girl" är en förolämpning mot alla flickor och skapar sänkta förväntningar. Uttrycket påverkar flickors självförtroende och vilka förväntningar de har på sig själva.

Titta och lär

Diskutera i par om hur förväntningar styr hur flickorna i filmen agerar.

Fyra hörn – om hur det är på er skola**Instruktioner**

Eleverna tar ställning till påståenden genom att gå till olika hörn i rummet.

Hörnen representerar olika svar:

- Jag håller med.
- Jag håller inte med.
- Vet ej.
- Öppet hörn / eller andra åsikter.

- Läraren läser ett påstående.
- Därefter väljer eleverna hörn.
- Några elever förklarar varför de valt just det hörnet.
- Därefter får eleverna möjlighet att byta hörn.

Påståenden

- På vår skola har lärare och personal ett jämställt bemötande
- På vår skola har elever ett jämställt bemötande
- På vår skola har vi likadana förväntningar på tjejer och killar
- På vår skola har vi likadana krav på tjejer och killar
- På vår skola har vi likadana värderingar om tjejer och killar
- På vår skola förekommer inte diskriminering

HUR KAN DU OCH DINA KOMPISAR BIDRA TILL MÅL 5 OCH 10?

Arbeta i grupper och börja med att rita en flicka och en pojke på ett papper.

- Fundera en stund och lista fem saker som ni tycker beskriver hur det är att vara pojke. Skriv det ni kommer på vid pojken ni har ritat.
- Fundera en stund och lista fem saker som ni tycker beskriver hur det är att vara flicka. Skriv det ni kommer på vid flickan ni har ritat.
- Studera era listor och undersök om det finns några skillnader mellan orden i listorna för pojke och flicka.

Diskutera

- Är vissa egenskaper är typiska för flickor eller pojkar?
- Är vissa av dessa egenskaper viktigare än andra?
- Hur kan vi förändra vårt sätt att tänka kring flickor och pojkar?
- Vad kan vi själva göra för att bli en del av denna förändring?

PERSONBERÄTTELSE

Byambadorj är 14 år och går på Ireedui school i Murun i Mongoliet. Direkt utanför skolan breder de vidsträckta slätterna och bergen ut sig. Byambadorj är döv sedan födseln. Hon kunde inte börja skolan samtidigt som sina jämnåriga kompisar då skolan inte hade någon teckenspråkstolk eller pedagogiskt material för döva.

När Byambadorj var elva år, började hon därför i en specialskola för döva i huvudstaden Ulan-Baator. Skolan ligger 80 mil från hennes hemstad. Hennes mamma och storasyster flyttade med henne till Ulan-Baator, men bodde en bit bort. Byambadorj fick därför bo på skolans internat, vilket många av eleverna gör. Miljön på internatet var dock inte bra och hon blev regelbundet mobbad och slagen av de andra eleverna.

Under tiden Byambadorj gick på specialskolan hade UNICEF gett stöd till ett program för en mer inkluderande skola på Ireedui school i hennes hemstad Murun. Ett center för barn med funktionsnedsättning byggdes upp på skolan. Lärare, föräldrar, rektorer och ett antal elever fick också utbildning i hur man skapar en "inkluderande skola". Det innebär en skola där barn med funktionsnedsättning kan gå i vanlig klass men med extra stöd. Skolan anställde även en teckenspråklärare som lär ut teckenspråk till de döva barnen, men också till de hörande lärare och elever som är intresserade.

Dessa förändringar gjorde att Byambadorj kunde flytta hem till Murun igen. Hon kunde börja på Ireedui school i årskurs 5. Detta innebär att hon ligger tre årskurser under sina jämnåriga kompisar, men det bekymrar henne inte. På skolan går fyra döva barn i vanliga klasser. De har alla 2–3 hörande klasskamrater som har lärt sig teckenspråk och som hjälper dem att tolka till teckenspråk vad läraren säger. Byambadorjs klasskompis Zultsetseg tolkar ofta för henne.

© UNICEF/Dalekant

Byambadorj till höger och Zultsetseg till vänster.

Efter skoltid kommer de till centret för att få extra undervisning och annat stöd. Byambadorj är så glad att hon kan gå i skolan hemma nu. Även om specialsolan i Ulan-Baator var mer anpassad för döva föredrar hon att gå i Ireedui school i sin hemmiljö. Hon drömmer om att bli lärare i framtiden.

Avslut i helklass

Diskutera på vilket sätt specialsolan för döva i Ulan-Baator kunde ha gett ett bättre stöd till Byambadorj.

- På vilket sätt blev inte Byambadorjs rättigheter tillgodosedda enligt barnkonventionen?
- Vilka är de största skillnaderna för Byambadorj mellan de olika skolorna?

EXIT TICKET

Skriv ned tre saker du har lärt dig under denna lektion.

Finns det något i lektionen som du skulle vilja lära dig mer om?

Värdet av vatten

Lektion

05

MÅL 6 – RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA

ÄMNEN

Samhällskunskap

Svenska

Biologi

LEKTIONEN I KORTHET

Syfte

Att eleverna lär sig mer om vatten och sanitet samt om vattnets betydelse för människor. Lära om de problem som uppstår när man inte har tillgång till rent vatten och privata toaletter.

Metod

Arbeta med frågor som handlar om vatten och sanitet. Väcka engagemang genom övning med världskarta. Arbeta i par och diskutera.

Mål

- Att lära sig om vatten som en förutsättning för en hållbar utveckling.
- Att lära sig om vattensituationen i världen.
- Att lära sig om betydelsen av tillgång till toaletter.
- Att lära sig om vattenbrist i Sverige.

Tid

• Övning 1: Vatten, inte självklart för alla	30 minuter
• Övning 2: Säkra toaletter	25 minuter
• Hur kan du och dina kompisar bidra till mål 6?	20 minuter
• Exit ticket	5 minuter

Material

Tillgång till internet och material för att skriva.

Förbered vattenövningen

Fyll två glas med vatten. Ha rent vatten i det ena glaset. Blanda vattnet i det andra glaset med jord så att vattnet blir grumligt och smutsigt.

INTRODUKTION TILL MÅL 6

Mål 6: Vatten och sanitet

Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla.

Vatten är en förutsättning för allt levande på jorden och därmed också för en hållbar utveckling. Trots det saknar 2,1 miljarder människor tillgång till rent vatten. Över 2,5 miljarder människor har inte tillgång till en toalett eller latrin. Om man saknar rent vatten och toalett sprids bakterier och sjukdomar lätt och gör både barn och vuxna sjuka. Flickor måste också ägna mycket tid till att hämta vatten, vilket gör att de förlorar tid i skolan. Det är viktigt att ha toaletter i skolor. Detta gäller framför allt för flickor i tonåren som har mens, som annars riskerar att hoppa av skolan för att de inte kan hålla sin personliga hygien.

KOPPLING TILL BARNKONVENTIONEN

Artikel 6

Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.

Artikel 27

Varje barn har rätt till en skälig levnadsstandard, en bostad, kläder, mat och rent vatten.

Diskutera

Diskutera på vilka sätt som artiklarna 6 och 27 i barnkonventionen hör ihop med mål 6 i de globala målen.

"Rent vatten är en mänsklig rättighet, men fortfarande saknar 2,1 miljarder människor tillgång till rent vatten. Varje dag dör 800 barn under fem år på grund av smutsigt vatten, brist på toaletter och dålig kunskap om hygien."

– UNICEF

ÖVNING 1 – VATTEN, INTE SJÄLVKLART FÖR ALLA

I den här övningen lär vi oss om hur vattensituationen ser ut i världen och hur viktigt det är med tillgång till rent vatten och fungerande toaletter för hälsa och överlevnad.

Vattenövning

Titta på glaset med vatten som er lärare har förberett.

– Vilket av glaset tror ni är säkert att dricka ur?

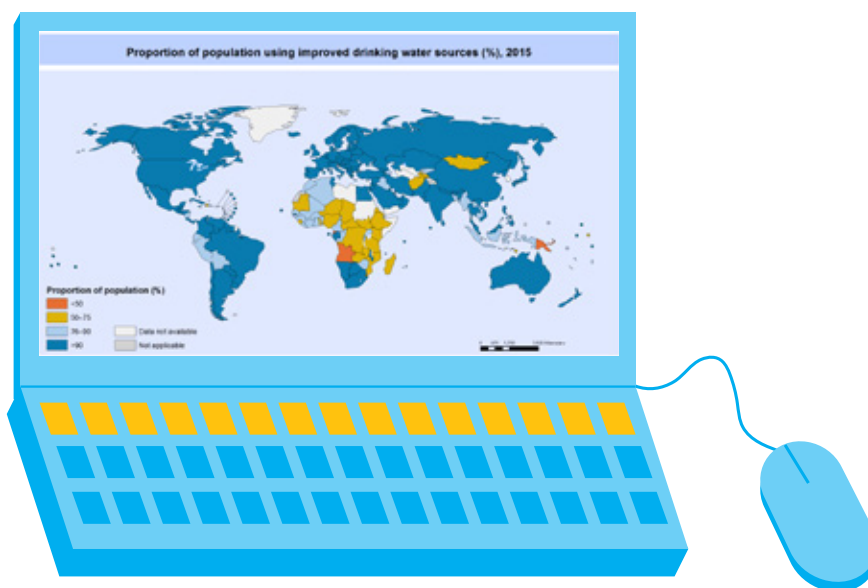
- Fundera individuellt på svaret under en minut.
- Bilda par och jämför era svar.
- Några av paren berättar sina svar för resten av klassen.

Avsluta med att diskutera

– Kan man alltid se om vattnet är förorenat?

Övning med karta

Väldigt många människor saknar tillgång till rent vatten. Det finns flera anledningar till detta. Kartan visar hur stor andel av befolkningen i världen som har tillgång till rent vatten.

Källa: WHO, http://gamapserver.who.int/mapLibrary/Files/Maps/Global_water_2015.png

Arbeta i par med följande frågor

- Var befinner sig Sverige på kartan över rent vatten?
- Var finns länder med nära och pålitlig tillgång till rent vatten?
- Var hittar du länder med begränsad tillgång till rent vatten?
- Vilka konsekvenser blir det för barn som inte har tillgång till rent vatten?

Läs mer

Läs mer om vatten och varför vatten är en bristvara på många håll i världen.

Gå till webbsidan, <https://unicef.se/fakta/vatten-och-sanitet>

Diskutera texten

- Vilka är de negativa effekterna av bristen på rent vatten och sanitet?
- Varför är dåligt vatten och dåliga toaletter ett hot mot hälsan?
- Hur många är det som tvingas använda smutsigt vatten?
- Hur många är det som inte har tillgång till säkra och rena toaletter?
- Vilka är orsakerna till brist på vatten?

ÖVNING 2 – SÄKRA TOALETTER

Säkra toaletter i skolan

Tillgången till rent vatten och toaletter i skolan är avgörande för att flickor ska stanna i skolan, särskilt i pubertetsåren. Många kvinnor och flickor riskerar sin personliga säkerhet då de tvingas söka avskilda platser för att utföra sina behov eller hämta vatten.

– Mål 6, globala målen

Läs mer om mål 6

<http://www.globalamalen.se/om-globala-malen/mal-6-tillgang-till-rent-vatten-och-sanitet/>

Arbeta i par och diskutera

- På vilka sätt är det ett problem om man inte har tillgång till säkra och rena toaletter i skolan?
- Varför är det ett större problem för flickor än för pojkar när tillgång till säkra och rena toaletter saknas?
- Förklara hur bristen på säkra och rena toaletter och tillgång till rent vatten kan vara en anledning till att flickor slutar gå i skolan?

Är toaletterna på din skola säkra?

Tänk igenom hur ni upplever toaletterna på er skola? Är det en trygg plats?

Är städningen bra? Fundera vidare och tänk efter vad ni själva tycker är viktigt.

- Beskriv hur säkra och rena toaletter ska vara.
- Är det viktigt att hålla toaletter för flickor och pojkar åtskilda? Förklara.
- Vad kan man göra på er skola för att toaletterna ska kännas bekvämare och säkrare?
- Lämna gärna era förslag till elevrådet och skolledningen.

HUR KAN DU OCH DINA KOMPISAR BIDRA TILL MÅL 6?

Vattenbrist i Sverige

I Sverige blir det allt vanligare med vattenbrist. Läs mer om vattenbrist på till exempel Svenskt Vattens webbplats:

www.svensktvatten.se/fakta-om-vatten/vattenutmaningar/vattenbrist/

Vad kan vi göra för att spara vatten?

Om du bor på en plats i Sverige där det ibland är vattenbrist kan dessa tips vara särskilt bra att tänka på för dig och din familj. Om du sparar på vatten sparar du också på energi.

- Stoppa läckage. En droppande kran kan förbruka cirka 15 kubikmeter vatten per år. En strilande kran kan förbruka 300 kubikmeter per år. En toalett som smårinner kan betyda ett slöseri på 700 kubikmeter per år.
- Diska och tvätta med fulla maskiner. Undvik att diska för hand och att skölja disken under rinnande vatten.
- Toaletter som används många gånger om dagen kan bytas ut, eller byggas om, till snålspolande.
- Gamla kranar och duschmunstycken kan bytas ut mot snålspolande.
- Undvik att bada i badkar. Duscha i stället.
- Duscha snabbt och håll duschhandtaget i handen i stället för att fästa det på väggen.
- Undvik att låta kranen i handfatet rinna när du borstar tänderna.
- Du kan också spara på energi och resurser genom att spola ut avsedda saker i avloppet. Tänk på vad du spolar ner.

Aktivitet

Kom på tre sätt på hur du och dina kompisar i er vardag kan minska på er vattenförbrukning. Gör skyltar att sätta upp i skolan eller att ta med hem. Sätt upp på olika ställen för att påminna elever eller familjen om vikten av att spara vatten.

EXIT TICKET

Skriv ned tre saker du har lärt dig under denna lektion.

Finns det något i lektionen som du skulle vilja lära dig mer om?

Ett klimat i förändring

Lektion

06

MÅL 12 – HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

MÅL 13 – BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

ÄMNEN

Samhällskunskap

Svenska

Biologi

LEKTIONEN I KORTHET

Syfte

Att eleverna lär sig mer om människans negativa påverkan på klimat och miljö. Eleverna får också fundera på vad vi alla kan göra för att bidra till att skapa en hållbar värld.

Metod

Arbeta med frågor som handlar om miljö och klimat. Väcka engagemang genom film och personberättelser. Arbeta med dilemmaövningar.

Mål

- Att förstå vad hållbar utveckling innebär.
- Att förstå vad eleverna själva kan göra för att skapa en mer hållbar livsstil.
- Att känna till några olika former av miljöförstöring.
- Att känna till några olika sätt att minska negativ miljöpåverkan.

Tid

• Övning 1: Många mål för att rädda vår miljö	25 minuter
• Övning 2: Vad kan vi göra för en bättre miljö?	15 minuter
• Hur kan du och dina kompisar bidra till mål 12 och 13?	15 minuter
• Personberättelse	25 minuter
• Exit ticket	5 minuter

Material

Tillgång till internet och material för att skriva.

INTRODUKTION OM MÅLEN 12 OCH 13

Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion

Främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

Vårt sätt att både producera och konsumera varor, i västvärlden framför allt, har stor negativ påverkan på miljön genom till exempel stora utsläpp och mycket avfall. Detta är skadligt både för miljön och för människors hälsa och bidrar till klimatförändringarna. För att uppnå de globala målen måste vi producera saker på ett bättre och smartare sätt. De fattigaste länderna är de som påverkas mest av klimatförändringarna även om de inte konsumerar lika mycket som vi i väst gör.

Mål 13: Bekämpa klimatförändringen

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

Klimatförändringarna märks nu på många ställen i världen. Mest skada gör de för människor i fattiga länder. Vi måste tillsammans vidta åtgärder för att utsläppen som leder till klimatförändringar ska minska. Vi måste också bli bättre på att anpassa oss till klimatförändringarna genom att till exempel bygga hus och vattensystem på ett sätt som klarar översvämningar. De rika länderna i världen har ett ansvar att hjälpa de fattigare länderna eftersom de inte har lika mycket resurser att lägga på detta.

KOPPLING TILL BARNKONVENTIONEN

Artikel 6

Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.

Artikel 27

Varje barn har rätt till skälig levnadsstandard, bostad, kläder, mat och rent vatten.

Diskutera

Diskutera på vilka sätt som artiklarna 6 och 27 i barnkonventionen hör ihop med mål 12 och 13 i de globala målen.

"My family doesn't buy new things often. We only purchase things when we really need them. My dad likes to read the paper but he only gets it once or twice a week. We recycle almost everything we can."

– Lorena, 8 år, Brasilien.

Läs mer om Lorena senare i den här lektionen.

ÖVNING 1 – MÅNGA MÅL FÖR ATT RÄDDA VÅR MILJÖ

I den här övningen lär vi oss om negativ klimatpåverkan och om vad vi kan göra för att minska vår belastning på miljön.

Film

Börja med att titta på filmen,

If Ed Sheeran's "Shape of You" was about Food Waste (2.25 minuter)

<https://www.youtube.com/watch?v=B1-pKW0t2yM>

Filmen är på engelska.

En kort video som illustrerar hur vi kan bidra till en mer hållbar värld genom att slänga mindre mat.

Frågor

Låt eleverna analysera en av sina måltider (till exempel lunchen) och låt dem ta reda på svaret på följande fyra följande frågor:

- Vad av maten på tallriken är producerad i Sverige?
- De matvaror som är producerade utomlands – hur långt har de transporterats?
- Hur var de olika varorna förpackade?
- Hur mycket av maten på tallriken åts inte upp respektive slängdes?

Dilemmaövning

Arbeta i par

Välj ett dilemma och föreslå handlingsalternativ.

1.

Är du beredd att avstå från att flyga på semestern för att bidra till en bättre miljö?
Föreslå handlingsalternativ!

2.

Är du beredd att avstå från shopping och ha mycket saker för att bidra till en bättre miljö?
Föreslå handlingsalternativ!

3.

Är du beredd att äta mindre kött för att bidra till en bättre miljö?
Föreslå handlingsalternativ!

Agenda 2030 – de globala målen

Börja med att titta på kartan över de globala målen.

<http://www.globalamalen.se/om-globala-malen/>

Frågor

- Hur många av målen har med vår miljö att göra?
- Hur många av dessa mål är relevanta för barn?
- Vilken betydelse tror ni att de globala målen kan ha för att stoppa den pågående klimatkrisen?
- Varför är det så viktigt att elever får lära sig om de globala målen i skolan?

ÖVNING 2 – VAD KAN VI GÖRA FÖR ETT BÄTTRE KLIMAT?

"En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov".

– Brundtlandrapporten, FN, 1987

Sverige och vår livsstil

Fundera på hur vi lever i Sverige och vilka klimatutmaningar vi har utifrån diskussionen om hållbar utveckling. Prata även om möjligheter, vad vi kan göra som gynnar en miljömässigt hållbar utveckling.

Ta följande bilder till hjälp men hitta också på egna exempel.

HUR KAN DU OCH DINA KOMPISAR BIDRA TILL MÅL 12 OCH 13?

Vad kan eleverna själva göra för att bidra till att målen uppnås?

I grupper

Tänk igenom vad ni själva kan göra för att motverka miljöförstöring där ni bor.

Försök att sammanfatta diskussionen genom att skriva ned två saker som ni själva kan göra dagligen för att rädda miljön där ni bor.

Exempel

- Cykla istället för att bli skjutsad.
- Släng skräp i papperskorgar och försök återvinna så mycket som möjligt.

I helklass

Sammanställ gruppernas arbeten och sätt upp dem på en plats där ni lätt kan påminnas om era idéer.

PERSONBERÄTTELSE

Läs och jämför berättelserna om Lorena från Brasilien och James från USA.

Lorena, 8 år, Brasilien

Hej, jag heter Lorena och jag kommer från en liten stad i Brasilien nära São Paulo. Jag bor i ett hus med fyra rum med mina föräldrar och min lillebror. Det mesta av elen som vi gör av med kommer från miljövänliga källor. Vi använder ungefär 80 kWh i månaden.

Vi äter mest fisk eftersom vi bor vid kusten. Ibland äter vi kött, men inte lika ofta. Jag gillar ägg och mjölkprodukter, men det äter vi bara några gånger i veckan. All mat vi äter kommer från Brasilien och min mamma handlar det mesta på vår lokala marknad – mycket frukt och grönsaker.

Vår familj köper inte nya saker så ofta, bara när vi behöver. Min pappa gillar att läsa tidningen, men köper den bara ett par gånger i veckan. Vi återvinner det mesta av skräpet, som plast och kartonger. Vi har ingen bil i familjen. Jag och min lillebror går till skolan, min mamma promenerar till sitt jobb och min pappa åker buss till sitt jobb. Vi flyger väldigt sällan, bara någon gång då och då för att hälsa på våra släktingar i Brasília.

På min fritid gillar jag att vara med min familj och mina vänner. Jag gillar att vara på stranden och följa med min mamma när hon handlar på marknaden.

James, 13 år, USA

Hej, jag heter James. Jag är 13 år gammal och går i sjuan. Jag bor med min familj; min mamma och pappa, min yngre syster och min äldre bror i Florida i USA. Vi bor i ett stort hus med åtta rum nära staden Miami. Min pappa arbetar som ingenjör och min mamma som sjuksköterska.

Varje kväll lagar våra föräldrar mat åt oss. Vi äter oftast kött eller fisk med lite grönsaker till. Den mesta maten handlar vi i en stor mataffär. En del av maten vi handlar kommer från andra länder, som pasta från Italien och ost från Frankrike.

Vi har två bilar i familjen och mina föräldrar kör med var sin bil till sina jobb. De brukar också skjutsa oss tre barn till våra fritidsaktiviteter. Jag och mina syskon åker buss till skolan.

Vår familj älskar att resa. Minst en gång om året flyger vi till Colorado (fyra timmars flygres) för att åka skidor och för att komma bort från hettan i Florida. Ibland åker vi också till Europa.

Arbeta i par, diskutera och jämför berättelserna,

- Finns det saker som de båda barnen har gemensamt?
- På vilka sätt är barnens livsstil olika?
- Vilken av familjerna är det som har störst påverkan på miljön? Förklara.
- Vad kan James familj göra för att minska sin påverkan på miljön?
- Hur tror ni att en förbättrad ekonomisk situation skulle förändra Lorenas påverkan på miljön?
- Jämför med er själva, vilka likheter och olikheter har ni med Lorena och James?
- Vilket liv vill du leva?

EXIT TICKET

Skriv ned tre saker du har lärt dig under denna lektion.

Finns det något i lektionen som du skulle vilja lära dig mer om?

**Fred som grunden
för utveckling**

Lektion

07

MÅL 16 – FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

ÄMNEN

Samhällskunskap

Svenska

Geografi

LEKTIONEN I KORTHET

Syfte

Att eleverna lär sig mer om fred och konflikt samt om fred som en förutsättning för att skapa en hållbar värld för alla.

Metod

Arbeta med frågor som handlar om fred och konflikt. Väcka engagemang genom film och personberättelse. Prova att arbeta med fjärlseffekten.

Mål

- Att lära sig om hur fred och krig kan beskrivas och upplevas.
- Att fundera kring vad ett fredligt klassrum innebär.

Tid

• Film	15 minuter
• Övning 1: Ord om fred och konflikt	30 minuter
• Övning 2: Fred börjar i klassrummet	20 minuter
• Hur kan du och dina kompisar bidra till mål 16?	10 minuter
• Personberättelse	15 minuter
• Exit ticket	5 minuter

Material

Tillgång till internet och material för att skriva.

INTRODUKTION TILL MÅL 16

Mål 16: Fredliga och inkluderande samhällen

Detta mål handlar om att minska våldet i samhället och alla typer av övergrepp och utnyttjande som barn utsätts för – till exempel barnarbete och människohandel. Det fokuserar också på att få bort krig i världen då inga varaktiga framsteg kan nås i ett land präglad av våld, konflikt och hot om våld. I detta mål ligger också att vi ska arbeta för bättre lagar och system och att få bort all korruption.

KOPPLING TILL BARNKONVENTIONEN

Artikel 6

Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.

Artikel 38

Barn ska skyddas mot krig och inget barn får användas som soldat.

Diskutera

Diskutera på vilka sätt som artiklarna 6 och 38 i barnkonventionen hör ihop med mål 16 i de globala målen.

Film

Titta på filmen

Saja, 12 år förlorade sitt ben – men inte sina drömmar (2.04 minuter)

<https://www.youtube.com/watch?v=2bkc2C2lwJQ&feature=youtu.be>

Saja, 12 år, bor i Aleppo i Syrien. Hon förlorade sitt ben i en bombattack. Men trots det kämpar Saja för att göra det hon vill. "När jag spelar fotboll känner jag inte att jag förlorat något alls", säger Saja.

Diskussionsfrågor till filmen

1. Ta fram fyra rättigheter som inte uppfylls för barn som lever i länder med krig.
2. Tror ni att flickan i filmen har tillgång till dessa fyra rättigheter?

ÖVNING 1 – ORD OM FRED OCH KONFLIKT

Arbeta med bilder på fred och konflikt

Individuellt

Börja med att titta på bilderna.

Skriv för varje bild ned tre till fem ord som du tycker beskriver situationen.

© UNICEF/Gilbertson

© UNICEF/Arcos

© UNICEF/LeMoyne

© UNICEF/Romenzi

I par

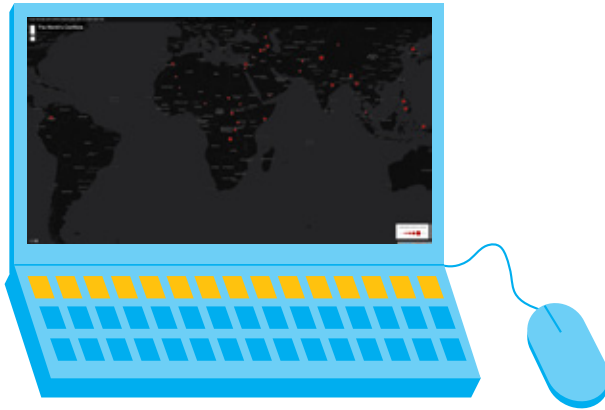
- Gå igenom och jämför de ord ni har skrivit.
- Diskutera hur de olika bilderna får er att känna.

I helklass

- Berätta för resten av klassen om era tankar kring bilderna.

Läraren sammanställer på tavlan beskrivande ord som kommer upp under två rubriker "Fred" och "Konflikt".

A world at war

Titta på kartan med pågående konflikter. Visa kartan i helskrämsläge för att se alla konflikter.
<https://www.irinnews.org/maps-and-graphics/2017/04/04/updated-mapped-world-war>

I helklass

- I vilka delar av världen är de flesta konflikter koncentrerade?
- I Sydamerika pågår en konflikt, vad är det för konflikt och i vilket land?
- Finns det någon konflikt i Europa?
- Nämn tre konsekvenser som krig har för barns situation (till exempel, barn som rekryteras i strider eller att barn tvingas på flykt).

Läs mer på vår webbplats om hur UNICEF arbetar för barn som lever i länder drabbade av krig: <https://unicef.se/fakta/barn-i-krig>

ÖVNING 2 – FRED BÖRJAR I KLASSRUMMET

Vad är fred?

I par

– Vilken av följande meningar tycker ni bäst beskriver fred?

- Fri från oro och bekymmer.
- En känsla av lugn.
- Frånvaro av krig eller när ett krig upphör.

– Hur skulle ni själva beskriva fred?

Ta hjälp av följande frågor för att utveckla era idéer

- Kan fred innebära olika saker för olika personer? Vad kan det bero på?
- Hur kan vi hantera konflikter? Vilka fredliga sätt finns det att hantera konflikter?
- Hur upplever vi fred, inom oss eller runt omkring oss? Förklara.

I helklass

– Berätta om era diskussioner för resten av klassen.

HUR KAN DU OCH DINA KOMPISAR BIDRA TILL MÅL 16?

Fjärilseffekten

Med hjälp av enkla val och handlingar kan alla bidra till en fredligare värld.

Diskutera i par

- Vad har vi lärt oss idag som kan förändra hur vi är mot varandra i skolan?
- Hur kan vi börja där vi står och bidra till att världen blir en mer fredlig plats?

I helklass

- Paren får dela med sig av sina diskussioner i helklass.

PERSONBERÄTTELSE

© UNICEF / Esiebo

Historien om Alia, Nigeria

När Alia var tio år gammal, fick familjen beskedet att den väpnade gruppen Boko Haram hade attackerat byar i närheten av deras hem i Michika, nordöstra Nigeria. Följande dag kom männen till deras by och dödade hennes pappa. Alia och de övriga i hennes familj lyckades fly till staden Mubi, men de fick lämna kvar alla sina tillhörigheter. Tre månader senare attackerades även Mubi och familjen tvingades att fly över gränsen till grannlandet Kamerun. De lyckades senare återvända till Nigeria och hamnade då i ett flyktingläger.

Nu går Alia i en skola i flyktinglägret. Skolan drivs av UNICEF. Alias mamma hade redan tidigare högt blodtryck och diabetes. Nu i lägret är hon väldigt sjuk, vilket oroar Alia. Alia saknar sin pappa och sina vänner därhemma och är orolig för att Boko Haram ska nå in i deras läger. Men hon vägrar att ge upp och har en dröm att bli sjuksköterska. "Jag vill hjälpa människor" säger hon. Om inte flyktingläger som detta fanns, hade inte människor på flykt kunnat få skydd och vara i säkerhet. Att bli skyddade från våld och att vara i säkerhet är en viktig rättighet som både barn och vuxna har. De har också rätt att få hjälp att komma över svåra upplevelser från kriget.

Använd dig av barnkonventionens artiklar i detta övningshäfte och låt eleverna välja vilka av dessa rättigheter som Alia inte får tillgång till.

EXIT TICKET

Skriv ned tre saker du har lärt dig under denna lektion.

Finns det något i lektionen som du skulle vilja lära dig mer om?

Frihet från våld

Lektion

08

MÅL 16 – FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

ÄMNEN

Samhällskunskap

Svenska

Bild

LEKTIONEN I KORTHET

Syfte

Att eleverna lär sig mer om effekter av våld i samhället och varför trygghet och säkerhet är viktigt för att skapa en hållbar värld för alla.

Metod

Arbeta med frågor som handlar om våld i samhället. Väcka engagemang genom personberättelser. Arbeta med diskussioner och oavslutade meningar som pedagogisk övning.

Mål

- Att prata om vad våld är och i vilka former det förekommer.
- Att prata om olika bakomliggande orsaker till våld.
- Att prata om hur man kan förebygga våld.

Tid

• Övning 1: Våldets många sidor	30 minuter
• Övning 2: Stoppa våldet i skolan	20 minuter
• Hur kan du och dina kompisar bidra till mål 16?	15 minuter
• Personberättelse	15 minuter
• Exit ticket	5 minuter

Material

Tillgång till internet och material för att skriva.

INTRODUKTION TILL MÅL 16

Mål 16: Fredliga och inkluderande samhällen

Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

Detta mål handlar om att minska våldet i samhället och alla typer av övergrepp och utnyttjande som barn utsätts för – till exempel barnarbete och människohandel. Det fokuserar också på att få bort krig i världen då inga varaktiga framsteg kan nås i ett land präglad av våld, konflikt och hot om våld. I detta mål ligger också att vi ska arbeta för bättre lagar och system samt att få bort all korruption.

Delmål

16.2 Eliminera övergrepp, utnyttjande, människohandel och alla former av våld eller tortyr mot barn.

KOPPLING TILL BARNKONVENTIONEN

Artikel 6

Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.

Artikel 19

Varje barn har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld, övergrepp, vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller annan som har hand om barnet.

Artikel 33

Varje barn har rätt att skyddas mot droger.

Diskutera

Diskutera på vilka sätt som artiklarna 6, 19 och 33 i barnkonventionen hör ihop med mål 16 i de globala målen.

"Every time we turn our heads the other way when we see the law flouted, when we tolerate what we know to be wrong, when we close our eyes and ears to the corrupt because we are too busy or too frightened, when we fail to speak up and speak out, we strike a blow against freedom and decency and justice."

– Robert F. Kennedy
Amerikansk politiker under 1960-talet.

ÖVNING 1 – VÅLDETS MÅNGA SIDOR

Läs mer på UNICEFs webbplats om våld mot barn:
<https://unicef.se/fakta/vald-mot-barn>

Post-it desk – tankar om våld

Individuellt

På post-it-lappar. Skriv ned så många ord du kan komma på som du förknippar med ordet våld. Tänk på olika former av våld, på konsekvenser av våld, på våld som finns på din skola eller i samhället.

På tavlan – hela klassen

Sätt upp post-it-lapparna på tavlan. Sortera och gruppera lapparna efter liknande ord. Komplettera med nya ord om ni upplever att något saknas.

Analys i helklass

- Finns det några ord som förekommer mer än andra?
- Finns det någon särskild form av våld som förekommer mer än andra? T.ex. fysiskt våld, psykiskt våld, bråk på skolgården, rån osv.
- Prata om var de olika typerna av våld förekommer.
- Finns det några ord som handlar om känslor och reaktioner eller rädsla för våld?

PERSONBERÄTTELSE

Historien om Martin, El Salvador

Martin är elva år gammal och ska börja i femte klass. Han älskar att cykla och att spela fotboll med sin morfar. Han bor med sin mamma i en stad i El Salvador. För några år sedan förändrades hans storebror. Han började hänga med några vänner som Martin visste tillhörde ett gäng. Han började att röka och ta droger och blev våldsam. För ett år sedan dog Martins bror av en överdos. Hans vänner lämnade honom bara på marken utan att söka hjälp. Martin tänker på sin bror nästan hela tiden.

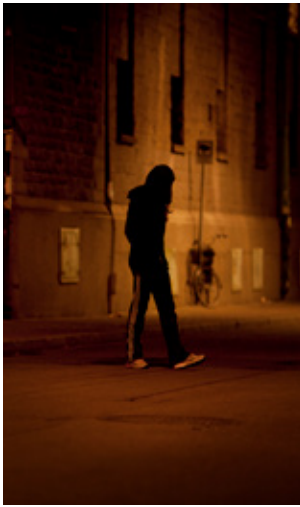
”Jag tänker att han ska komma hem snart. När jag sedan blir ledsen åker jag iväg på min cykel för att tänka på något annat.”

Martin drömmer om att bo någon annanstans där det är mindre våld i samhället. Han har svårt för att lita på andra människor. Martin säger att han aldrig kommer att gå med i ett gäng eftersom han såg vad som hände med sin bror och hur det påverkade honom och hans mamma. Att gå med i ett gäng skulle bara medföra dåliga saker. Istället fokuserar han på att bli bra på matematik eftersom han drömmer om att bli läkare eller revisor. Han vill göra något bra med sitt liv. På Martins skola driver UNICEF ett program som heter No te digna? (*”Stå över det”*). Programmet lär barn och vuxna att våld alltid är fel och hur det istället går att lösa konflikter utan våld. En av barnens viktigaste rättigheter är att de inte får utsättas för våld. Barn får heller inte utsätta andra barn för våld.

Skrivuppgift – individuellt

Skriv ett kort meddelande till Martin och berätta vad du tänker och känner efter att ha läst hans berättelse.

PERSONBERÄTTELSE

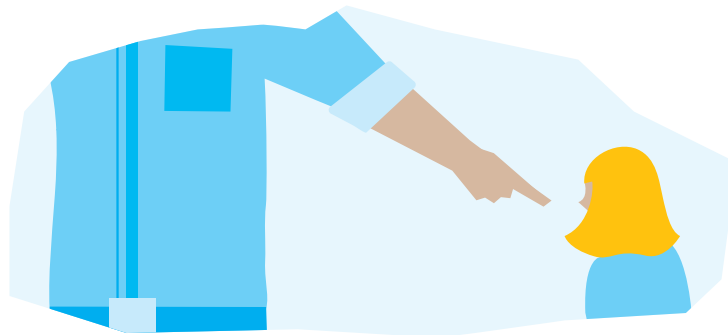
© UNICEF/Aschberg

Barnet i denna berättelse är påhittat men själva historien bygger på verkliga fall

Emilia är tio år gammal. När hon var tre år skiljde sig hennes föräldrar. Efter skilsmässan bodde Emilia mest med sin mamma. När hon var fem år gammal träffade hennes mamma en ny man. Det gick bara några veckor från det att Emilia första gången träffade mannen tills dess att han flyttade hem till Emilia och hennes mamma.

Emilia minns att hon snabbt kände sig otrygg med honom. Styvpappan blev väldigt snabbt väldigt arg för småsaker. Det räckte med att Emilia glömt att ställa in mjölken i kylen eller inte varit snabb nog med att gå ut med soporna för att styvpappan skulle bli jättearg. Han skrek åt henne för minsta lilla och en dag övergick skriken till fysiska slag.

En eftermiddag när Emilia kom hem från skolan och satte på tv:n för att spela ett tv-spel blev styvpappan ursinnig och tejpade Emilias ansikte med silvertejp. Tejpen täckte Emilias hela ansikte och gjorde att hon inte kunde andas eller tala ordentligt. Efter denna händelse anmäler Emilias mamma styvpappan. Emilia berättar att hon varit tejpade i två eller tre minuter och försökt ropa på hjälp ett 30-tal gånger. Domstolen ansåg att Emilias berättelse skulle bedömas med försiktighet, på grund av hennes låga ålder och att hon av rädsla kunde ha misstagit sig på hur lång tid det hela tagit. Rätten ansåg istället att det ingick i rollen som förälder att sätta gränser för olika typer av beteenden. Styvpappan friades från anklagelserna. Idag bor Emilia och hennes mamma själva.

Film

Barn som lever med våld inom familjen

https://www.youtube.com/watch?time_continue=6&v=3EB0q6T8-SU

Filmen handlar om två flickor som upplevt våld i hemmet.

Oavslutade meningar

Arbeta i grupper. Diskutera och skriv klart de oavslutade meningarna nedan.

- I berättelsen förekommer våld som...
- Offer i berättelsen är...
- Förövarna i berättelsen är...
- Några av de faktorer i samhället som leder till detta våld är...
- Våldet i berättelsen leder till konsekvenser för...

ÖVNING 2 – STOPPA VÅLDET I SKOLAN

Skolundersökningen om brott

I grupper

Titta på Brottsförebyggande rådets skolundersökning om brott – utsatta för brott.

<https://www.bra.se/brott-och-statistik/statistiska-undersokningar/skolundersokningen-om-brott.html>

Läs även texten

"Nästan hälften av eleverna utsatta för något brott".

<https://www.bra.se/brott-och-statistik/statistiska-undersokningar/skolundersokningen-om-brott.html>

- Hur många av eleverna har utsatts för brott?
- Vilka typer av brott är det som nämns i statistiken?
- Vilka brott är vanligare för tjejer?
- Vilka brott är vanligare för killar?
- Vad tror ni, stämmer statistiken med hur det är på er skola?

HUR KAN DU OCH DINA KOMPISAR BIDRA TILL MÅL 16?

I par

Diskutera och kom fram till tre egna förslag på hur man kan förebygga våld på er skola eller i samhället där ni bor. Tänk på att våld kan förekomma i många olika former.

I helklass

- Varje par berättar om sina förslag för resten av klassen.
- Skriv upp förslagen på tavlan och låt klassen bestämma de fem förslag som klassen tycker är viktigast.
- Skapa en affisch med förslagen och sätt upp dem i klassrummet.

EXIT TICKET

Skriv ned tre saker du har lärt dig
under denna lektion.

Finns det något i lektionen som du
skulle vilja lära dig mer om?

Migration påverkar alla

Lektion

09

MÅL 10 – MINSKAD OJÄMLIKHET, DELMÅL – 10.7 OM MIGRATION

ÄMNEN

Samhällskunskap

Svenska

Geografi

LEKTIONEN I KORTHET

Syfte

Att eleverna lär sig mer om migration och pratar om vad det kan innebära att komma som flykting till ett nytt land.

Metod

Arbeta med frågor som handlar om migration och människor på flykt. Väcka engagemang genom personberättelse. Arbeta med diskussion och dilemmaövning.

Mål

- Att förstå vad det kan innebära att fly från en desperat situation och vilken påverkan det har på individer och deras liv.
- Att skapa förståelse för andra människor och deras situation.
- Att skapa förståelse för att migration påverkar alla.

Tid

- Övning 1: Packa en resväska 30 minuter
- Övning 2: Tänk om det blev krig 15 minuter
- Hur kan du och dina kompisar bidra till mål 10.7? 20 minuter
- Personberättelse 20 minuter
- Exit ticket 5 minuter

Material

Tillgång till internet och material för att skriva.

Kopiera upp så att varje elev får två blad med resväskor.

Att tänka på för läraren

Som lärare bör du agera med eftertänksamhet och ta hänsyn till de erfarenheter som dina elever kan ha. Klassrummet ska vara en trygg plats för eleverna där de kan dela med sig av tankar och upplevelser.

INTRODUKTION TILL DELMÅL 10.7

Delmål 10.7

Underlätta en ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer, inklusive genomplanerad och väl fungerande migrationspolitik.

Över 65 miljoner människor i världen befinner sig på flykt från krig och konflikter. Nästan hälften av dessa är barn. Dessa flyktingar har rätt att få skydd och att vara i säkerhet, antingen i sitt eget land eller i ett annat land. Utöver dessa flyktingar har ungefär lika många barn och vuxna lämnat sina hem som migranter för att till exempel söka arbete i ett annat land.

KOPPLING TILL BARNKONVENTIONEN

Artikel 22

Ett barn på flykt har rätt till skydd och hjälp att hitta sina föräldrar.

Artikel 30

Ett barn som tillhör en minoritet eller ursprungsbefolkning har rätt till sitt språk, sin kultur och sin religion.

Artikel 38

Barn ska skyddas mot krig och inget barn får användas som soldat.

Diskutera

Diskutera på vilka sätt som artiklarna 22, 30 och 38 i barnkonventionen hör ihop med mål 10 i de globala målen.

"We cannot seek achievement for ourselves and forget about progress and prosperity for our community... Our ambitions must be broad enough to include the aspirations and needs of others, for their sakes and for our own"

– César Chavez,
César Chávez var en amerikansk jordbrukare,
facklig ledare och medborgarrättskämpe.

ÖVNING 1 – PACKA EN RESVÄSKA

I den här övningen lär vi oss om varför människor tvingas fly och vart de flesta som flyr tar vägen. Börja med att läsa följande text tillsammans med eleverna.

Att befinna sig på flykt

Vissa människor tvingas att fly från sitt hem och sitt land till exempel på grund av krig, att de blir förföljda på grund av sitt politiska engagemang eller på grund att de tillhör en viss etnisk grupp.

Just nu befinner sig rekordmånga människor på flykt i världen- ungefär 65 miljoner. De allra flesta som flyr sitt land stannar i något av grannländerna. Detta beror dels på att flyktingarna hoppas att kunna återvända hem inom kort och dels på att det ofta är svårt och dyrt att resa längre bort. Därmed ligger de tio länder som tagit emot flest flyktingar i Afrika och i Asien.

Livet som flykting är i de flesta fall mycket påfrestande. Människor lämnar hela sitt liv med arbete, bostad, vänner, trygghet och minnen bakom sig. En liten del av alla flyktingar får skydd och kan bo i de flyktingläger som drivs av FN:s flyktingorgan UNHCR med stöd av UNICEF. Men de allra flesta flyktingar bosätter sig i vanliga städer eller byar där de kanske har vänner eller släktingar. Många tvingas att bo i trånga och dåliga bostäder och har svårt att hitta ett nytt jobb och tjäna pengar. Detta skapar ofta stor stress och frustration.

Av de 65 miljoner flyktingarna i världen är ungefär hälften- 28 miljoner- barn. Dessa barn tvingas ofta sluta skolan då skolplatserna i flyktinglägren eller i värdlandet inte räcker till. Många barn tvingas istället att börja arbeta för att hjälpa sin familj att tjäna pengar. De förlorar sin trygghet, får sämre sjukvård och utsätts för olika slags faror. Många flickor tvingas att gifta sig som barn.

Läs mer i UNICEF Sveriges faktablad om barn på flykt:
<https://unicef.se/fakta/barn-pa-flykt>

Packa en resväska

Individuellt

1. Föreställ dig att du ska åka på semester till ett varmt och trevligt ställe imorgon. Resan sker med vänner och familj. Tänk igenom vad du skulle vilja ta med och packa ned i resväskan. Ta fem minuter att förbereda dig att packa och skriv ner allt du vill ta med dig. Använd bilden på resväskan för att skriva och rita din packlista.

I helklass

Några av eleverna får presentera för resten av klassen vad de vill packa i sin resväska.

Individuellt

2. Nu har situationen förändrats. Läget är hotfullt, till och med livsfarligt. Du vet inte vem du kan lita på. Vem som är din vän eller din fiende. När som helst kan någon komma och föra bort dig. Du behöver fly från ditt hem. Du vet inte om du kommer kunna återvända, eller i så fall när.

Du måste packa det du kan ta med i en resväska, snabbt! Du kommer att fly till fots, eller i bästa fall via något transportmedel. Du kommer inte att sova i något hus på väldigt länge.

Du får fem minuter på dig att skriva ned vad du ska ta med dig. Använd bilden på den andra resväskan för att skriva och rita vad du tar med dig.

I grupper

Varje elev berättar för de andra i gruppen vad hen har packat och förklarar varför hen har valt att ta med just dessa saker. Jämför och diskutera likheter och skillnader i era resväskor.

I helklass

- Vilka skillnader finns det mellan den första resväskan för semester och den andra resväskan för att fly?
- Vad beror det på att resväskorna ser olika ut?
- Prata också om mobiltelefon, pass, skolbetyg och vaccinationskort. På vilka sätt är dessa viktiga?
- På vilka sätt skulle era liv påverkas om ni tvingades att fly?
- Hur skulle ni påverkas om ni inte kunde gå i skolan på två år?

ÖVNING 2 – TÄNK OM DET BLEV KRIG

I denna pdf kan ni fördjupa er kring barn på flykt

<http://cdn.worldslargestlesson.globalgoals.org/2016/07/Children-on-the-move-.pdf>

Individuellt

Föreställ dig att det blev krig. Tänk dig att du måste lämna ditt hem, dina vänner och de flesta i din familj. Tänk dig att du lämnar dina husdjur och alla dina saker.

Tänk dig att du inte längre vet när du får mat nästa gång, eller när du får uppleva trygghet igen. Tänk dig att du kommer till en plats där du inte vet om du är välkommen. Tänk dig att du kommer till en plats där ingen pratar samma språk som du.

- Reflektera enskilt under ett par minuter kring det du har läst.

I grupper

- Prata om hur livet som flykting kan se ut för någon som kommer till Sverige.
- Samla era tankar på ett papper.

I helklass

Varje grupp berättar för resten av klassen vad de har skrivit på sitt papper.

HUR KAN DU OCH DINA KOMPISAR BIDRA TILL DELMÅL 10.7?

I helklass

- Arbeta i mindre grupper och presentera sedan era idéer och förslag på tavlan i helklass.
- Enas om fem förslag där ni tillsammans kan göra skillnad och gör en affisch med dessa.
- Sätt upp affischen där alla kan se den.

PERSONBERÄTTELSE

© UNICEF/Matas

Shifa, 16 år från Syrien

16-åriga Shifa har bott i Zaatari flyktingläger i mer än ett år. Hon flydde från byn Deraa i södra Syrien med sin mamma, pappa, tre bröder och två systrar. *”De bombade vår by, så vi tog bilen och åkte till gränsen till Jordanien. Det var läskigt och skrämmande. Det tog oss tre dagar att komma till Zaatari-lägret i Jordanien.”*

Shifas farbror och hennes åttaåriga kusin skadades i Syrien. Hennes kusin fick ett skott i huvudet, men överlevde. Hon bor nu också här i lägret. Hennes farbror togs till fånga och tvingades att stanna i Syrien. Shifa saknar sin farbror och även sin bror som är kvar där. Hon kan dock tala med dem i telefon ibland.

”Den första månaden grät jag varje dag, men sedan vande jag mig. Livet här är annorlunda. Vi hade det bra i Syrien, men här är det mycket sämre. Jag saknar mitt hem. Även om det är krig där, vill jag åka hem. Jag saknar Fatima, min bästa kompis i skolan.”

Shifa går i nionde klass i en av skolorna i lägret som drivs av UNICEF. *”Jag tycker om att vara i skolan och att träffa min vän, Salam. Sedan jag var en liten flicka har jag gillat skolan. Jag läser matte, engelska, arabiska, historia, naturvetenskap och geografi. Jag vill bli apotekare. Jag vill hjälpa människor hemma i Syrien.”*

Frågor till berättelsen

- Vart vill Shifa ta vägen?
- Vilka är hennes drömmar om framtiden?
- Hur tror du att Shifas resa till Jordanien var?
- Vad tror du Shifa saknar mest av allt?
- Finns det något du har gemensamt med Shifa?
- Vad skulle du vilja säga till Shifa?

EXIT TICKET

Skriv ned tre saker du har lärt dig under denna lektion.

Finns det något i lektionen som du skulle vilja lära dig mer om?

En rättvis fördelning

Lektion

10

MÅL 1 – INGEN FATTIGDOM

MÅL 10 – MINSKAD OJÄMLIKHET

ÄMNINGEN

Samhällskunskap

Svenska

Bild

LEKTIONEN I KORTHET

Syfte

Att eleverna lär sig om hur fattigdom och ojämlikhet skapar problem både för samhället och för individen. Att eleverna lär sig varför minskad ojämlikhet är en förutsättning för att skapa en hållbar värld för alla.

Metod

Arbeta med frågor som handlar om orättvisa och ojämlikhet. Arbeta med diskussion och sant eller falskt som pedagogisk övning.

Mål

- Att känna till att det finns olika typer av ojämlikhet.
- Att fundera på skillnaden mellan orättvisa och ojämlikhet.
- Att utforska vilka effekter ojämlikhet kan ha på samhället och för individer.

Tid

- Övning 1: En jämlik fördelning i klassen 30 minuter
- Övning 2: Mer om ojämlikhet 45 minuter
- Hur kan du och dina kompisar bidra till mål 1 och 10? 30 minuter
- Exit ticket 5 minuter

Material

Tillgång till internet och material för att skriva.

Förbered godisövningen med godis eller något annat, t.ex. russin eller nötter.

INTRODUKTION TILL MÅL 1 OCH 10

Mål 1: Ingen fattigdom

Den internationella definitionen för fattigdom är att leva på cirka 15 kronor (1,90 USD) per dag. Det gör ungefär 800 miljoner människor i världen. Bland dessa är kvinnor och barn överrepresenterade. Att leva i fattigdom innebär inte bara att ha ont om pengar. Fattigdom innebär bland annat även brist på frihet, makt, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet. Det är viktigt att tänka på att många fattiga människor idag bor i hög- och medelinkomstländer.

Mål 10: Minskad ojämlikhet

Detta mål handlar bland annat om att vi ska försöka minska klyftorna mellan de fattigaste och de rikaste människorna inom länderna i världen. För stora skillnader inom ett land leder lätt till sociala spänningar och konflikter. När ett land har ekonomisk tillväxt är det viktigt att många får tillgång till det ökade välståndet genom till exempel fler jobb, sociala tjänster och bidrag. Även om många länder i världen blivit rikare, så är det enorma skillnader mellan de rikaste och de fattigaste länderna.

KOPPLING TILL BARNKONVENTIONEN

Artikel 23

Ett barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv och hjälp att delta i samhället på lika villkor.

Artikel 26

Varje barn har rätt till social trygghet och hjälp om föräldrarna till exempel har lite pengar.

Artikel 27

Varje barn har rätt till skälig levnadsstandard, en bostad, kläder, mat och rent vatten.

Diskutera

Diskutera på vilka sätt som artiklarna 22, 30 och 38 i barnkonventionen hör ihop med mål 10 i de globala målen.

"Miljontals människor befinner sig fortfarande i fångenskap, slaveri och i kedjor. De är fångar i fattigdomens fångelse. Det är dags att släppa dem fria."

– Nelson Mandela

Nelson Mandela blev Sydafrikas första färgade president år 1994, efter att ha arbetat mot apartheid i över 20 års tid.

ÖVNING 1 – EN JÄMLIK FÖRDELNING I KLASSEN

I den här övningen lär vi oss om ojämlikhet och vilka konsekvenser det får för samhället, familjer och individer.

Om orättvisa och ojämlikhet

1. I början av övningen fördelar er lärare godis, frukt eller annat valfritt bland alla elever och sig själv. En del elever får mycket godis, en del elever får inget godis alls. Några får bara en godis. Och läraren får mest godis till sig själv.

Individuellt

Skriv ned dina tankar kring fördelningen av godiset och den mängd som du själv fick.

Diskutera i helklass

- Är detta rättvist?
- Hur känner du som individ inför mängden godis du har fått?
- Hur känner du inför mängden godis som er lärare har fått?

Tänk på klassen som ett samhälle i miniformat när ni genomför diskussionen.

2. En förklaring till fördelningen skulle kunna vara att er lärare fick mest godis för att hen är äldst.
  - Blir det rättvist att fördela godiset baserat på ålder?
  - Hur tycker du att godiset skulle kunna fördelas på ett rättvist sätt?
3. Hittills har vi pratat om rättvisa och orättvisa. Nu för vi in begreppet ojämlikhet.

Ojämlikhet förekommer mellan individer och grupper inom ett samhälle och beror på skillnader i ekonomisk fördelning, inkomster, social status eller makt. Ojämlikhet förekommer även mellan nationer.

Dela in hela klassen i två delar. Den ena delen är vuxna och den andra delen är barn.

- Vilka bör nu få mest godis, barnen eller de vuxna? Försök att ge bra argument till era förslag.

4. Nu ändrar vi lite igen. För att få godis måste man kunna betala. Och det är bara de vuxna som har pengar.
  - Är det rättvist att bara de som kan betala för sig får godis?
  - Kan man prata om ojämlikhet i den här situationen? Jämför med förklaringen av begreppet ovanför.

5. Nu gör vi så att alla i klassen är vuxna. Men det är fortfarande bara den ena halvan som har pengar. De andra har inga pengar alls.

- Beskriv den nya situationen med hjälp av begreppen orättvisa och ojämlikhet.

6. **Individuellt**

Skriv ned ditt svar på frågan.

- Vilka paralleller till verkligheten kan du göra utifrån övningen vi har gjort med godiset?

I helklass

- Gå igenom era individuella svar och sammanfatta vad ni har lärt er under övningen.

ÖVNING 2 – SANT ELLER FALSKT?

Sant eller falskt om ojämlikhet

Här följer några påståenden som handlar om ojämlikhet. Arbeta i par eller grupper och försök avgöra om påståendet är sant eller falskt.

1. De 85 rikaste personerna i världen har lika stor förmögenhet som den fattigaste hälften av alla människor (3,5 miljarder människor).
2. 20 procent av alla människor med funktionsnedsättning bor i utvecklingsländer.
3. I de flesta utvecklade länder är arbetslösheten för personer med funktionsnedsättning lika hög som för de utan funktionsnedsättning.
4. Globalt sett har kvinnor mindre än 25 procent av representationen i parlamenten.
5. I Europa har tillgång till grönområden förbättrat hälsan för fattiga människor med upp till 40 procent.
6. I USA gäller att personer med tillgång till kollektivtrafik har tillgång till tre gånger så många jobb som de utan tillgång till kollektivtrafik.

Facit

1. Sant. 2. Falskt. Det rätta svaret är 80 procent. 3. Falskt. Arbetslösheten är dubbelt så hög i denna grupp. 4. Sant. 5. Sant. 6. Sant.

Källa: "The World Is Not Equal. Is that Fair?" (Sidan 8)

<http://cdn.worldslargestlesson.globalgoals.org/2016/05/The-World-Is-Not-Equal.-Is-That-Fair.pdf>

I helklass

- Var det några av dessa påståenden som förvånade er? Vilka? Varför?
- Var det några av dessa påståenden där ni tycker att situationen borde förändras?
- Vad har alla dessa påståenden gemensamt?

Egen undersökning och presentationer

I grupper

Er uppgift är att förbereda en kort presentation om någon form av ojämlikhet i Sverige.

Förslag på olika former av ojämlikhet,

- Jämlikhet mellan flickor och pojkar
- Jämlikhet mellan personer med olika etnicitet och bakgrund
- Jämlikhet mellan personer med och utan funktionsnedsättning
- Jämlikhet mellan personer i olika ålder
- Jämlik tillgång till utbildning oavsett vem man är och var man bor
- Jämlik tillgång till grönområden för både rika och fattiga

Gör så här

- Använd tidningar, biblioteket eller internet för att göra er undersökning.
- Presentationen ska vara en minut lång och ni ska även förklara varför ert valda område är en viktig fråga.

Avsluta med att grupperna presenterar för varandra i helklass.

HUR KAN DU OCH DINA KOMPISAR BIDRA TILL MÅL 1 OCH 10?

I grupper

Leta efter något som medför en ojämlikhet. Det kan exempelvis vara något på väg till och från skolan, eller kanske på er skola.

Gör en kort beskrivning med text och illustrationer av problemet och förklara på vilket sätt det är ojämlikt. Ta gärna ett foto.

Några exempel ni kan leta efter

- Kostnader i samband med aktiviteter som ordnas av skolan. Som t.ex. inträde eller lunch.
- Trappsteg upp till en lokal som utgör ett hinder för personer med en funktionsnedsättning eller har svårt att gå.

BARNKONVENTIONEN

FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen, innehåller regler som nästan alla världens länder har lovat att följa. Regeringen i ett land är skyldig att se till att barn har det bra. Det är viktigt att alla barn förstår sina rättigheter, så vi har förenklat reglerna lite på den här affischen.

UNICEF är världens största barnrättsorganisation och det är vår uppgift att kämpa för att barnkonventionen följs. Vi kämpar i 190 länder för att vuxna ska ta barns rättigheter på allvar och följa barnkonventionen. Alla barn i hela världen ska ha möjlighet att överleva och utvecklas.

1. Du är barn tills du fyller 18 år.
2. Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter.
3. De som bestämmer över dig ska alltid tänka på vad som är bäst för dig.
4. Politiker som styr länder ska ansvara för att alla barn får det som de har rätt till.
5. Dina föräldrar ska hjälpa dig att få det som du har rätt till.
6. Du har rätt att leva och utvecklas.
7. Du har rätt till ett eget namn, ett medborgarskap och att känna till ditt ursprung.
8. Du har rätt till en egen identitet.
9. Du ska inte skiljas från dina föräldrar om det inte är för ditt bästa.
10. Du har rätt att återförenas med din familj om ni splittras.
11. Ingen får kidnappa dig och föra bort dig från ditt hemlands gränser.
12. Du har rätt att säga vad du tycker och vuxna måste lyssna på dig.
13. Du har frihet att tänka, tycka och uttrycka dina åsikter.
14. Du har rätt att tro på vilken gud du vill eller ingen alls.
15. Du har rätt att starta och delta i föreningar och organisationer.
16. Du har rätt att vara i fred och ha dina egna hemligheter.
17. Du har rätt att få tillgång till information via internet, radio och tv till exempel.

18. Dina föräldrar har ansvar för dig och staten ska hjälpa dina föräldrar.
19. Vuxna får inte slå dig eller vara elaka mot dig.
20. Om du inte kan bo med dina föräldrar ska du få hjälp att hitta ett nytt hem.
21. Om du adopteras ska myndigheterna tänka på vad som är bäst för dig.
22. Om du är på flykt ska du få skydd och hjälp att hitta dina föräldrar.
23. Har du funktionsnedsättning ska du få hjälp att delta på lika villkor.
24. Du har rätt till sjukvård och skydd mot skadliga ingrepp.
25. Om du inte kan bo hemma ska staten regelbundet se till att du mår bra.
26. Du har rätt till trygghet och hjälp om dina föräldrar har lite pengar.
27. Alla barn har rätt till en bostad, kläder, mat och rent vatten.
28. Du har rätt att gå i skolan och det ska vara gratis.
29. Skolan ska hjälpa dig att utvecklas och lära dig om dina rättigheter.
30. Om du tillhör en minoritet har du rätt till ditt eget språk, kultur och religion.
31. Du har rätt till lek, vila och fritid.
32. Du har rätt att slippa hårt och farligt arbete.
33. Du ska skyddas från knark och andra farliga droger.
34. Ingen får utnyttja dig sexuellt.
35. Ingen får köpa eller sälja dig.
36. Ingen får utsätta dig för en situation där du kan skadas.
37. Du får inte bli torterad, dömas till döden eller andra grymma straff.
38. Barn ska skyddas mot krig och får inte vara soldater.
39. Du har rätt att få hjälp om du har blivit utnyttjad.
40. Om du begått ett brott måste du ändå behandlas rättvist och bra.
41. Länder får gärna göra mer för barn än vad som står i barnkonventionen.
42. Alla barn och vuxna har rätt att få reda på vad som står i barnkonventionen.
- 43–54. Regler om hur de som bestämmer i länderna ska göra för att följa barnkonventionen.

GLOBALA MÅLEN
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

UNICEF Sverige
Box 8161
104 20 Stockholm